

Program Development Collaborative Leadership of Administrators under Mahasarakham Provincial Administration Organization

Nopparat Thadrong¹, Kritkanok Duangchatom² and Pongphop Phoojomjit³

Received	Reviewed	Revised	Accepted
30/04/2563	27/10/2563	10/11/2563	12/11/2563

Abstract

The purposes of this research were to 1) study current state of collaborative leadership of administrators under Mahasarakham Provincial Administration 2) develop program of collaborative leadership of administrators under Mahasarakham Provincial Administration. The research procedures were divided into two phrases. The first stage was to study current state of collaborative leadership of Administrators under Mahasarakham Provincial Administration by working with 338 samples; administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire of collaborative leadership with 5 criterions with 0.87 in reliability and statistic used for data analysis was the mean, percentage and standard deviation. The second stage was the developing program of collaborative leadership of administrators under Mahasarakham Provincial Administration. Instrument was a questionnaire of the evaluation of the possibility of program and statistic used for data analysis was the mean, percentage and standard deviation.

The results found that: 1. The result of studying current state of collaborative leadership of administrators under Mahasarakham Provincial Administration was in the high level overall and the desirable condition was in the highest level. The need in rank from low to high was the reliability, cooperation co-vision, good communication and good relationship respectively. 2. The result of development program of collaborative leadership of administrators under Mahasarakham Provincial Administration consisted of 1) principals 2) purposes 3) content 4) activities 5) evaluation. The suitability and the possibility of program evaluation was in high level.

Keyword: Program, leadership, Administrator

¹ Rajabhat Maha Sarakham University, E-mail: nmpk.thadrong@gmail.com

² Rajabhat Maha Sarakham University, E-mail: nmpk.thadrong@gmail.com

³ Rajabhat Maha Sarakham University, E-mail: nmpk.thadrong@gmail.com

โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

นพรัตน์ ทัดรอง⁴, กฤษณก ดวงชาตม⁵ และปองภพ ภูจอมจิตร⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และ 2) พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 338 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบร่วมมือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าความต้องการจำเป็น เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุดได้ดังนี้ การสร้างความไว้วางใจ การประสานความร่วมมือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การมีทักษะการสื่อสารที่ดี และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีตามลำดับ 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม และ 5) การวัดและประเมินผล และมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail : nmpk.thadrong@gmail.com

⁵ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail : nmpk.thadrong@gmail.com

⁶ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail : nmpk.thadrong@gmail.com

คำสำคัญ: โปรแกรม, ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลก ทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรมแดน ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการศึกษา (Kanlong, S., 2010) ทั้งนี้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวมีผลต่อสังคมไทยซึ่งเป็นที่โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งการเลื่อนไหลของคน ทุน ความรู้และเทคโนโลยี กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกพื้นที่อย่างรวดเร็วข้อจำกัดและเชื่อมโยงกันทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2011) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้สังคมต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานแบบเดิม ขาดการศึกษาค้นคว้าไม่มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ สังคมมีแต่การลอกเลียนแบบและถูกครอบงำทางความคิด ไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นสังคมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ (Phoojomjit, P., 2012)

ทั้งนี้นับจากที่มีการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ในทุกๆ จังหวัดของประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการรับโอน โรงเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อรับไปดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนมาจะเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่รอบนอกที่ค่อนข้างจะขาดแคลน และมีความพร้อมในการจัดการศึกษาน้อยกว่าโรงเรียนในเขตเมือง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปในช่วง 3-4 ปีงบประมาณ โรงเรียนที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนมากลับมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและสามารถจัดการเรียนการสอนคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ เนื่องจากการสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่สถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง (Petchsombat, P., 2017)

แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นมาตลอด คือ “คุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำ” มีเด็กออกจากระบบการศึกษา กลางคันจำนวนเพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนที่ผ่านการศึกษาในระบบขาดทักษะชีวิตขาดคุณธรรมและชาติจิตอาสา มีชีวิตที่อยู่บนความยากลำบากและเสี่ยงต่อการสร้างปัญหาอื่นๆ ตามมา จึงมีการเสนอว่าควรปรับแผนปฏิบัติการโดยให้ อปท. ทุกระดับร่วมกันบริหารและจัด

การศึกษาในรูปแบบสหการ โดยกระบวนการ “การถ่ายโอนการศึกษา” ที่จะเกิดประสิทธิภาพเร็วที่สุดมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ให้ อบต. ร่วมกันบริหารและจัดการศึกษาใน “รูปสหการ” คือ “ความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน ไม่ว่าจะชุมชนเมืองหรือชุมชนท้องถิ่นจะต้องเกิดขึ้นจากทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ไม่ว่าจะมาจาก อบต. ที่ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือครู ซึ่งเป็นผู้ผลักดันในการสร้างคนและส่วนอื่นๆ ของสังคมที่จะเป็นตัวหล่อหลอมคนในสังคมท้องถิ่น” โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้นเป็นองค์กรหลักในลักษณะไตรภาคี ประกอบด้วย อบจ. อบต. และเทศบาล โดยยึดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยในการบริหารและจัดการศึกษา และ 2) ภายหลังจากดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 ให้ยึดเขตจังหวัดเป็นหน่วยในการบริหารและจัดการศึกษาของ อบต. และกำหนดให้การจัดการศึกษาในระบบเป็นภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เพียงองค์กรเดียว โดยมีข้อเสนอ 2 ประการ คือ 1) ท้องถิ่นควรร่วมมือกันแก้ปัญหาท้องถิ่น ลดการพึ่งพาจากส่วนกลาง (ภาครัฐและภายนอก) เพื่อที่ท้องถิ่นจะทำงานตรงกับความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม และ 2) การศึกษาในท้องถิ่นต้องปลูกฝังทัศนคติให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต สร้างความรู้ และจัดการความรู้ได้จากที่มีอยู่ในท้องถิ่น (Jaranan, S., 2012)

จากการเปลี่ยนแปลงและภาพสะท้อนในมุมมองของคุณภาพการศึกษาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าจำเป็นต้องอาศัยองค์กรปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีภารกิจโดยตรงนอกจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนแล้วที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทโดยตรง และเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จ (Jaranan, S., 2012) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นตัวจักรสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการปฏิรูปในโรงเรียนและผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้โครงการหรือกิจกรรมใดๆ ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ดังที่ (Vongvanich, S., et al., 2008) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักสำคัญในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนทุกด้าน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจะแบ่ง เป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการพัฒนาอย่างมีอาชีพ และด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาโรงเรียน ติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนความสำเร็จในโรงเรียน

ทั้งนี้จากประเด็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว ทำให้มองเห็นภาพในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานหรือองค์กรทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาลหรือเอกชน เนื่องจากภาวะผู้นำมีความจำเป็นสำหรับผู้นำทุกระดับและทุกองค์กร (Kangpeng, S. and Choosorn, P., 2014) ผู้นำองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญไม่เพียงผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ต้องมีวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยสามารถจัดการกับความขัดแย้ง นั้น เพราะผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถนำผู้อื่นก้าวไปข้างหน้าสู่จุดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็น

ผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านสภาพ ความสามารถ อิทธิพล ชีวิตและพฤติกรรม เพื่อส่งผลให้สามารถกำหนดทิศทางให้บุคคลที่ติดตามมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ฉะนั้นผู้นำจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการนำองค์กรหรือบุคคลไปสู่ความสำเร็จ มีความสามารถในการใช้อิทธิพลของตนเองหรือของตำแหน่งที่จะทำให้อื่นยอมปฏิบัติตาม เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน (Wisalaporn, S., 2009) และหากกล่าวถึงประเด็นการให้ความร่วมมือแล้วก็พบว่าสอดคล้องกับหลักการการศึกษาเพื่อพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 ของ UNESCO ที่ได้กล่าวถึงในบทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21 ว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders' participation) ซึ่งรวมถึงครู นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ และภาคประชาชนควรเป็นหลักของการศึกษา โดยควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ท้องถิ่นและโรงเรียน ซึ่งนั่นหมายถึงว่าปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในด้านการพัฒนาการศึกษาส่วนหนึ่งก็คือ ในการจัดการศึกษาควรมีนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม เนื่องจากโลกยุคใหม่ที่ดูเหมือนว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเชื่อมโยงกันตลอด นอกจากนี้แนวโน้มสำคัญในด้านการบริหารที่องค์กรต่าง ๆ จะเน้นเรื่องของความร่วมมือมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือจากภายในหรือภายนอกองค์กร ก็จะทำให้ลักษณะของผู้นำต้องเปลี่ยนไปเป็นการทำงานแบบให้ความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายหรือระบบขนาดใหญ่มากขึ้น ถึงจะอยู่รอดและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำที่สอดคล้องหรืออาจกล่าวได้ว่าตรงประเด็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารดังกล่าว คือ ภาวะผู้นำแบบร่วมมือ (Collaborative Leadership) ซึ่งเป็นทฤษฎีและวิธีการบริหารจัดการที่เน้นทักษะและคุณลักษณะของการนำแบบร่วมมือกันข้ามกลุ่มหรือองค์กร เพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวมร่วมกัน

ดังนั้นผู้วิจัยผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามแนวคิดของภาวะผู้นำแบบร่วมมือแล้วนั้น จะทำให้เกิดกระบวนการความร่วมมือกันในการสร้างสรรค์งานร่วมกัน มีความเอื้ออำนวยในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความสามารถจัดการกับปัญหาความคับข้องใจระดับสูงได้อย่างอดทน นั่นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำแบบร่วมมือจะยอมรับที่จะสร้างหรือช่วยเหลือให้ทีมที่แตกต่างหลากหลาย ทำงานเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้ภาวะผู้นำแบบร่วมมือ ในการบริหารสถานศึกษามุ่งสู่ความสำเร็จ ทั้งในด้านการสร้างเครือข่ายในการพัฒนา ตลอดจนให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่จะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยคาดหวังว่าจะได้โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำที่ส่งผล

.....
ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น และใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่
บริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร
2. โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
มหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ และมีขอบเขตการวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร จำนวน 592 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และครู จำนวน
549 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปี
การศึกษา 2562

2) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครู
จำนวน 226 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
ปีการศึกษา 2562

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบร่วมมือ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดี 2) การ
ประสานความร่วมมือ 3) การมีทักษะการสื่อสารที่ดี 4) การสร้างความไว้วางใจ และ 5) การสร้างวิสัยทัศน์

1.3 ขอบเขตด้านสถานที่

สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

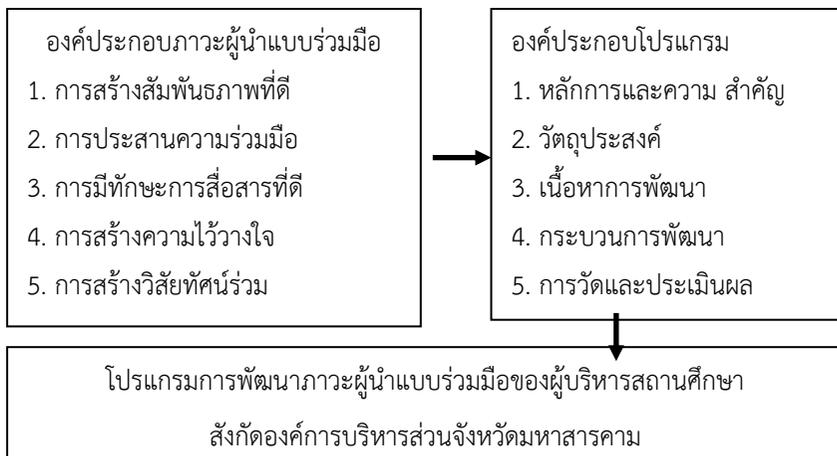
2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ร่างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2.3 ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ปฏิบัติงานของผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบ Likert มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูล

2.1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย

(\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีเกณฑ์ในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ 5 ระดับ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2) นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์เพื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ซึ่งเป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

จำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง โดยการหาค่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดลำดับ โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพปัจจุบัน แล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า $PNI_{Modified}$ โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D$$

จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามค่า Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) จากมากไปหาน้อย

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2.1 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำและองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ

2.2 ร่างโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

2.3 นำเสนอร่างโปรแกรมต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยดำเนินการดังนี้

1) สร้างเครื่องมือประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม คือ แบบประเมิน ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบ Likert มีเกณฑ์การแปลความ หมายถึงดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) ปรับปรุง แก้ไขโปรแกรมตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การสร้างความไว้วางใจ 2) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีทักษะการสื่อสารที่ดี 4) การประสานความร่วมมือ และ 5) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 2) การสร้างความไว้วางใจ 3) การมีทักษะการสื่อสารที่ดี 4) การประสานความร่วมมือ และ 5) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาความต้องการจำเป็น สรุปได้ว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีทักษะการสื่อสารที่ดี รองลง ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การประสานความร่วมมือ การสร้างความไว้วางใจ และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำแบบร่วมมือ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี	3.95	.65	มาก	4.41	.50	มาก
การประสานความร่วมมือ	4.01	.67	มาก	4.57	.40	มากที่สุด
การมีทักษะการสื่อสารที่ดี	4.17	.59	มาก	4.86	.33	มากที่สุด
การสร้างความไว้วางใจ	4.36	.60	มาก	4.93	.21	มากที่สุด
การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม	4.31	.60	มาก	4.98	.29	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.16	.12	มาก	4.75	.35	มากที่สุด

2. ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการพัฒนา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ส่วนผลการประเมินโปรแกรม สรุปโดยรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ที่มีผลสรุปว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น แสดงให้เห็นว่าควรจะต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างความไว้วางใจ การมีทักษะการสื่อสารที่ดี การประสานความร่วมมือ และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นอาจสะท้อนให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือเป็นผู้นำขององค์กรจะต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุกๆด้านโดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความจำเป็นสำหรับผู้นำทุกระดับและทุกองค์การ (Kangpeng, S and Choosorn, P., 2014) ดังนั้นผู้นำองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญไม่เพียงผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ต้องมีวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยสามารถจัดการกับความขัดแย้ง นั้นเพราะผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถนำผู้อื่นก้าวไปข้างหน้าสู่จุด มุ่งหมายตามที่ตั้งไว้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านสภาพ ความสามารถ อิทธิพล ชีวิตและพฤติกรรม เพื่อส่งผลให้สามารถกำหนดทิศทางให้บุคคลที่ติดตามมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ฉะนั้นผู้นำจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการนำองค์กรหรือบุคคลไปสู่ความสำเร็จ มีความสามารถในการใช้อิทธิพลของตนเองหรือของตำแหน่งที่จะทำให้อื่นยอมปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน (Wisalaporn, S., 2009) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารจัดการ ศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่จะต้องได้รับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders' participation) ซึ่งรวมถึงครู นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ และภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ท้องถิ่นและโรงเรียน ซึ่งนั่นหมายถึงว่าปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในด้านการพัฒนาการศึกษาส่วนหนึ่งก็คือ ความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาจึงควรมีนโยบายที่ส่งเสริมความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม เนื่องจากโลกยุคใหม่ที่ดูเหมือนว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเชื่อมโยงกันตลอด นอกจากนี้แนวโน้มสำคัญในด้านการบริหารที่องค์กรต่าง ๆ จะเน้นเรื่องของความร่วมมือมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือจากภายในหรือภายนอกองค์กร ก็จะทำให้ลักษณะของผู้นำต้องเปลี่ยนไปเป็นการทำงานแบบให้ความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายหรือระบบขนาดใหญ่มากขึ้น ถึงจะอยู่รอดและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของผลการศึกษาความต้องการจำเป็นที่สรุปผลว่า ด้านการมีทักษะการสื่อสารที่ดีมีความต้องการจำเป็นสูงสุดนั้น อาจเป็นไปได้ว่ายุคปัจจุบันถือเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร และ

เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ (Petchsombat, P., 2017) ที่กล่าวว่า ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 โดยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำของสถานศึกษา ทั้งในการสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ทูมเทรกาย และแรงใจในการดำเนินการต่างๆ ในสถานศึกษา การสื่อสารจึงจัดเป็นทักษะที่เป็นกุญแจสำคัญต่อการประสบความสำเร็จสำหรับผู้บริหารและผู้บริหารองค์กรในศตวรรษที่ 21 และ (Sanongpan, P. and Sirisuksin, S., 2014) ที่สรุปไว้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาล้วนเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในการมอบหมายงาน ซึ่งเป็นการสั่งการของผู้บริหารผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง อีกทั้งในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรับรู้ถึงวิกฤตและโอกาส เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วน และมีการสื่อสารวิสัยทัศน์ของการเปลี่ยนแปลง (Communicating the Change Vision) ที่จะต้องได้ใจความเข้าใจง่ายและตอบสนองความต้องการแก่บุคลากรทุกคนในองค์กร จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมใหม่ (Kotter, 1996) หากผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือสามารถใช้การพูดและเทคนิคการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เปิดใจกว้างเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสารและการบริหารจัดการก็จะส่งผลให้องค์กร ซึ่งก็คือสถานศึกษาดำเนินกิจการต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ที่มีสรุปผลว่าองค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการพัฒนา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล มีการกำหนดระยะเวลาและกิจกรรมในการพัฒนาที่ชัดเจน คือ การฝึกอบรม จำนวน 15 ชั่วโมง, การศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 75 ชั่วโมง, การศึกษาดูงาน จำนวน 10 ชั่วโมง และการประเมิน จำนวน 10 ชั่วโมง สอดคล้องกับ (Jomhongpipat, Y., 2010) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โปรแกรมมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ โครงสร้าง การวัดและประเมินโปรแกรม และ (Chulasuwan, S., 2011) ที่ได้สรุปไว้ว่าองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาและมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

ประกอบด้วย 1) หลักการและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและเครื่องมือ
การพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และ (Tonchuea, C., 2012) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการ
พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษาอาชีวศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้โปรแกรมที่มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ คือ 1) คำชี้แจงในการใช้
โปรแกรม 2) ความเป็นมาและความสำคัญของโปรแกรม 3) หลักการของโปรแกรม 4)
วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 5) เนื้อหาของโปรแกรม 6) กิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรม 7) เทคนิคที่ใช้
ในโปรแกรม 8) สื่อที่ใช้ในโปรแกรม และ 9) การวัดและประเมินผล และ (Thamtasananon,
S, 2011) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม พบว่า ประกอบด้วย 1)
หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล ส่วนผล
การประเมินโปรแกรม ที่สรุปผลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ย
ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากการดำเนินการสร้างและพัฒนาโปรแกรม
ที่มีการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม และยังได้มีการสังเคราะห์
องค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนากภาวะผู้นำจากผลการศึกษาของนักวิชาการและนักการ
ศึกษา และนอกจากนี้ในการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมก็ได้ดำเนินการเป็นไปตาม
กระบวนการวิจัย อีกทั้งกระบวนการต่างๆก่อนที่จะได้มาซึ่งโปรแกรมที่สมบูรณ์ได้ผ่านการ
ตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งการตรวจสอบและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งก็สอดคล้องกับ
(Eisner, 1976) ที่ได้เสนอแนวคิดในการประเมินโปรแกรมโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะเน้นการ
วิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับ
วัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการ
พิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจารณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ
ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน และเนื่องจากขั้นตอนการร่าง
โปรแกรมซึ่งเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆได้ นอกจากการใช้วิจารณ์ญาณ
ของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น บนหลักการที่เน้นความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมี
วิจารณ์ญาณที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และ
ความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง ดังนั้นการดำเนินการร่างโปรแกรมโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒินี้
ถือว่าการประเมินทางการศึกษาที่เรียกว่า การวิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษานั้นเอง และการ
วิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวก็ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิติชม วิธีนี้นิยมใช้มากและมีความน่าเชื่อถือได้
เพราะถือว่าการตัดสินใจหรือการวิพากษ์วิจารณ์โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขา
หรือวิชาชีพนั้น ๆ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ จึงส่งผลให้โปรแกรมการพัฒนากภาวะผู้นำแบบ

ร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานทางการศึกษาได้นำองค์ประกอบ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างความไว้วางใจ การมีทักษะการสื่อสารที่ดี การประสานความร่วมมือ และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสู่การพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบร่วมมือของผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรอื่น

References

- Chulasuwan, S. (2011). *Leadership Development of Support Administrators of State Higher Education Institutions*. Mahasarakham: Sarakham University.
- Eisner, E. (1976). Educational Connoisseurship and Criticism: Their form and Functions in Educational Evaluation. *Journal of Aesthetic Evaluation or Education*. 10 :135-150.University.
- Jaranan, S. (2012). *understanding of local governance*. Bangkok: Educational Policy Institute Department of Local Administrative Promotion.
- Jomhongpipat, Y. (2010). *Development of a program to develop teachers, leaders of learning management according to basic education reform guidelines*. Master's Thesis: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Kangpeng, S. and Choosorn, P. (2014). *Globalization Leadership: Research Concepts*. Khon Kaen: Khon Kaen University.

- Kanlong, S. (2010). *Strategies for Developing Service Leadership at Rajabhat University in the Northeast*. Master's Thesis: Valaya Alongkorn Rajabhat University .
- Kotter, John P. (1996). *Leading Change*. Boston: Harvard Business Press.
- Petchsombat, P. (2017). Leadership and human resource development. *Journal of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Social Development 2 (1), Jan. – Apr. 2017*.
- Phoojomjit, P. (2012). *Development of service-oriented leadership indicators of basic education administrators*. Master's Thesis: Maha Sarakham Rajabhat University.
- Sanongpan, P. and Sirisuksin, S. (2014). Skills of School Administrators in the 21st Century under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. *Education Journal Khon Kaen University. Year 37 No. 4 October – December*.
- Thamtasananon, S. (2011). *Principles, theories and innovations in educational administration*. Mahasarakham: Mahasarakham University.
- Tonchuea, C. (2012). *Development of Leadership Promotion Program of Vocational Education Student Organization Committee in Technical Colleges of Northeastern Region under the Office of Vocational Education Commission*. Master's Thesis: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Vongvanich, S., et al. (2008). *Research and development of internal assessment systems of educational institutions*. Bangkok: Amornkarnpim.
- Wisalaporn, S. (2009). *Leadership. Collection of Theory and Practice of Educational Administration Units 5-8*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

